

Ποιμαντική εκπαίδευση διὰ βίου

Τοῦ κ. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Ἀναπλ. Καθηγητοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Μία ώραία πρωτοβουλία

Ἡ Ἑβδομάδα Ἱερατικῶν Κλήσεων πού ἔχει καθιερώσει ἀπό χρόνια ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί πού ἀρχίζει μέ τήν Κυριακή τῆς Σταυροπροσκυνήσεως (17 ἕως 23 Μαρτίου), εἶναι ἀφιερωμένη γενικά στό Ἔργο τοῦ Ἱερέα. Ἐφέτος συμπίπτει μέ τὸ τέλος τοῦ Β' τριμήνου μιᾶς ἄλλης ώραίας πρωτοβουλίας τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Μέ ἀπόφαση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ἀπό τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1995 ἐπαναλειτούργησαν οἱ «Ἐπιμορφωτικῆς Συνάξεις» τοῦ Ἐφημεριακοῦ κλήρου τῆς θεοσώστου ἐπαρχίας του. Μέ τήν ἀμέριστη συμπαράσταση τοῦ Πρωτοσυγγέλλου Πρωτοπρεσβυτέρου π. Κωνσταντίνου Ἀνδρουλάκη καί τοῦ ὑπευθύνου τῶν Συνάξεων καί τοῦ Προγράμματος πανοσ. Ἀρχιμανδρίτου π. Θεωδωρήτου Πολυζωγοπούλου καταρτίζονται στά σεμινάρια αὐτὰ κληρικοί οἱ ὁποῖοι χειροτονήθηκαν τὰ πέντε τελευταῖα χρόνια ἢ προσελήφθησαν πρόσφατα στήν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή (Α' Τρίμηνο Ὀκτώβριος- Δεκέμβριος 1995) καί κληρικοί μέ περισσότερα χρόνια διακονίας (Ἰανουάριος - Μάρτιος 1996).

Τὸ γενικό θέμα τῶν συνάξεων προσδιορίζει τὸ στόχο, πού εἶναι ἡ καλύτερη δυνατὸν κατάρτισή τους γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ διακονία στήν ὁποία ὑπηρετοῦν αὐτοὶ οἱ κληρικοί καί ταυτόχρονα χρωματίζει τὸν δυναμικὸ χαρακτήρα, τουλάχιστον στὶς προθέσεις τῶν διοργανωτῶν τοῦ ἐγχειρήματος, γιατί ἀναφέρεται σὲ ποιμαντικὲς ἀναζητήσεις.

Δυναμικὸς χαρακτήρας

Γνωρίζουμε ὅλοι, ὅτι ἡ διαποίμανση τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, πού ζεῖ σὲ μία μεταβαλλόμενη κοινωνία, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι στατική. Δὲν μπορεῖ νὰ ἀρκεσθεῖ μόνο στὰ «κρατούμενα» ἔστω κι ἂν εἶναι ἕνα ἢ περισσότερα. Ὁφείλει νὰ ἀναζητήσει τὰ «ζητούμενα». Δὲν μπορεῖ νὰ ἐπαναπαυθεῖ στὰ «κεκτημένα» ἀλλὰ ἀναζητᾷ νέες κατακτήσεις. Ὁ ζητῶν σίγουρα εὕρησει καί ὁ ἀναζητῶν... ἀσφαλῶς.

Προβάλλοντας τὸν δυναμικὸ χαρακτήρα τῶν σεμι-

ναρίων θέλουμε νὰ τονίσουμε παράλληλα ὅτι ἡ δυναμικὴ δὲν ταυτίζεται μέ κάτι τὸ ἐκρηκτικό, τὸ πρωτόφαντο, τὸ ἐπαναστατικό, τὸ ριζοσπαστικό ἢ τὸ ρηξικέλευθο. Κυρίως ἀφορᾷ στήν ἡρεμὴ δύναμη καί δυνατότητα μιᾶς ἐξελικτικῆς πορείας τῶν κληρικῶν μας. Ὅτι δὲν ἀρκοῦνται στὸ «ὄ,τι ἔμαθαν ἔμαθαν» κατάρτιστηκαν «ἅπαξ διὰ παντός» καί ἐτελείωσαν. Εὐαίσθητοποιοῦνται στήν ἀρχὴ ὅτι ὄχι μόνο ἔψαξαν καί βρήκαν ἀλλὰ βρήκαν καί ψάχνουν.

Οἱ ὑπεύθυνοι ὡς καλοὶ οἰκοδεσπότες καί οἰκονόμοι βγάνουν ὅλους τοὺς θησαυροὺς τους, καινοὺς καί παλαιούς καί ἐπισημαίνουν αὐτὸ πού ἀνέκαθεν ἐπικρατοῦσε στοὺς σώφρονες ἀνθρώπους ὅτι «γρηάσκει κανεὶς ἀεὶ διδασκόμενος», αὐτὸ πού σήμερα διακηρύσσεται ὡς «διὰ βίου ἐκπαίδευση» καί μάλιστα ἀφιερώνεται σ' αὐτὴν ὁλόκληρο τὸ ἔτος 1996 ἀπὸ τοὺς ὑπουργοὺς Παιδείας τῶν χωρῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης, πράγμα πολὺ ἐνδιαφέρον. Ἐπίκαιρη λοιπὸν ἡ πρωτοβουλία καί ἐνημερωτικὴ.

Παρουσίαση καί ἀνάλυση τοῦ Προγράμματος

Ὁ πρῶτος αὐτὸς θεματικὸς κύκλος περιέλαβε στὰ προγράμματά του *στοιχεῖα ταυτότητας* τῆς ποιμαντικῆς διακονίας ἐν τόπῳ καί χρόνῳ.

Ἔτσι καί τὰ δύο τρίμηνα ἄρχισαν μέ ἐμπειριατωμένη εἰσήγηση τοῦ π. Θεωδωρήτου Πολυζωγοπούλου πού εἶχε τὸν τίτλο: «Ἡ Ἐφημεριακὴ Διακονία στὴ σύγχρονη ἐλληνικὴ κοινωνία». Ὡς ἐμβάθυνση τῆς πρώτης εἰσηγήσεως προγραμματίστηκε ἡ ὁμιλία τοῦ πανοσ. Ἀρχιμανδρίτου π. Νικολάου Πρωτοπαπᾶ γιὰ «τὸν κληρικὸ στὴ σύγχρονη κοινωνία». Ἡ αὐτοσυνειδησία ὁμῶς τοῦ ἱερέως εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν ὀρθὴ ἐπιτέλεση τῆς ἀποστολῆς του. Ὁφείλει λοιπὸν τὸ σεμινάριο νὰ δώσει τὴ δέουσα σημασία στὸ μυστήριο τῆς ἱερωσύνης καί νὰ τὸ ἐξετάσει τόσο ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς πατερικῆς θεολογίας- ὅσο καί ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς ὀρθόδοξης ἐμπειρίας. Ἐπελέγησαν γι' αὐτὸ δύο ἐγκριτοὶ πανεπιστημιακοὶ διδάσκαλοι ὡς ὁμιλητές, οἱ καθηγητῆς κ. Στυλιανὸς Παπαδόπουλος καί ὁ πρωτοπρεσβύτερος π. Γεώργιος Μεταλληνός, οἱ ὁποῖοι ἀνέπτυξαν ὁ μὲν πρῶτος τὸ «βάθος καί εὖρος τῆς Ἱερωσύνης κα-

τὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομο», ὁ δὲ δεύτερος «τὸ μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης στὴν Ὁρθόδοξη ἐμπειρία».

Γνωρίζουμε ὅλοι τὴ σημασία τῆς ὁρθῆς τελείωσης τῆς θείας Λειτουργίας. Γιὰ νὰ συμπληρωθοῦν τυχὸν κενὰ καὶ νὰ τονισθεῖ ἡ σημασία τῆς ἐκλήθη ὁ καθηγητὴς τῆς Λειτουργικῆς στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Τμῆμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας) κ. Ἰωάννης Φουντούλης νὰ ἀναπτύξει τὸ θέμα «Ἡ θεία Λειτουργία ἐξ ἐπόψεως Τελετουργικῆς» Ἡ ἰ. ἐξομολόγησις ἀποτελεῖ βαθιὰ ἀνάγκη τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου καὶ βαριὰ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν προετοιμασία καταλλήλων Πνευματικῶν Ὁ π. Ἰωάννης Σακελλαρίου, ἐμπειρος ἐξομολόγος ὁ ἴδιος ἀλλὰ καὶ διδάξας τὸ μάθημα τῆς Ἐξομολογητικῆς ἐπὶ ἔτη στὴν Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, εἰσηγήθηκε τὸ θέμα «τὸ μυστήριον τῆς καταλλαγῆς καὶ ὁ πνευματικός».

Ἡ ἐπικοινωνία μὲ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι προϋπόθεσις γιὰ τὴ μετάδοσις τοῦ μηνύματος τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ Θεῖος Λόγος πολλὰς φορὰς δεινοπαθεῖ ἀπὸ κακοὺς χειρισμοὺς τῶν κηρύκων του. Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη πρῶτοι οἱ ἱερεῖς μας νὰ μάθουν τὴν ἱερὴ αὐτὴ τέχνη. Ὁ πανοσ. Ἀρχιμανδριτὴς π. Παντελεήμων Καθροπιδης, ἱεροκέρυξ τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἀνέλαβε νὰ ὁμιλήσῃ μὲ θέμα «τέχνη τοῦ Θείου Λόγου καὶ ἱεροκέρυξ». Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος π. Ἀθανάσιος Δούσης ἀνέπτυξε τὴν οὐσία τοῦ κηρύγματος, ὅτι πρέπει δηλαδὴ τὸ κήρυγμα νὰ εἶναι «Βιβλικὸ - Πατερικὸ - Λειτουργικὸ». Καὶ οἱ δύο ὁμιλητὲς ἔδωσαν δείγματα ἐνὸς ὑποδειγματικοῦ κηρύγματος.

Κατ' ἐξοχίαν ἀστική ἢ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐφαρμογὲς στὴν ποιμαντικὴ τῆς πράξης ἀρχῶν «ἀστικῆς Ποιμαντικῆς». Τὰ διάφορα θέματα ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ ἀπασχολήσουν μιὰ τέτοιου τύπου Ποιμαντικὴ ἀνέπτυξε ὁ εἰδικευμένος στὴν Ποιμαντικὴ Κοινωνιολογία θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀχελώου κ. Εὐθύμιος (Στύλιος) Ὁ ποιμαντικὸς σχεδιασμὸς, ὅπως ἔχουμε ἀναπτύξει καὶ ἄλλοτε, εἶναι προϋπόθεσις ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ γιὰ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἐνοριακὸ ἔργο ἐξαρτώμενο ἀπὸ πολλοὺς παράγοντες ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἕναν ὁρθὸ καὶ ὁρθολογικὸ ποιμαντικὸ σχεδιασμὸ. Γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐνὸς «ποιμαντικοῦ σχεδιασμοῦ τῆς Ἐνορίας» μίλησε ὁ ὑπογράφων τὸ παρὸν ἄρθρο. Στὸν ποιμαντικὸ σχεδιασμὸ ὑπάγεται καὶ ἡ «ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση τῶν αἰρέσεων». Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὁμιλοῦμε γιὰ «οἰκοδομὴ στὴν Ὁρθοδοξία», ἂν παραλείψουμε τὴν πολὺτιμη αὐτὴ πτυχὴ τῆς ποιμαντικῆς διακονίας τῆς Ἐκ-

κλησίας μας. Τὸ θέμα αὐτὸ παρουσίασε ὁ γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων πρωτοπρεσβύτερος π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος.

Πρῶτες ἐκτιμήσεις, ἀποτελέσματα καὶ προοπτικὲς

Θεωροῦμε ὅτι ὁ σχεδιασμὸς τῶν δύο αὐτῶν Ἐπιμορφωτικῶν Συνάξεων μὲ γενικὸ θέμα: Ἐκκλησιαστικὴ Διακονία - Ποιμαντικὲς Ἀναζητήσεις, ὑπῆρξε ἐπιτυχής. Οἱ συμμετέχοντες σὲ αὐτὲς κληρικοί, σαράντα ἀνὰ τρίμηνο, εἶχαν μία καλὴ εὐκαιρία ὄχι μόνον νὰ ἀνανεώσουν τὶς γνώσεις τους γύρω ἀπὸ βασικὰ θέματα τῆς ποιμαντικῆς τῆς διακονίας, ἀλλὰ καὶ νὰ σφρηλατήσουν δεσμοὺς ἀκαταλύτους μὲ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς ποὺ ἔλαβαν μέρος σ' αὐτὲς τὶς συνάξεις. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο εἶναι πράγμα πολὺ σπουδαῖο γιὰ τὴν περαιτέρω πορεία τους στὸν ἀγρὸ τοῦ θερισμοῦ τῆς σύγχρονης κοινωνίας.

Τὸ νὰ αἰσθάνονται οἱ κληρικοί μας πρῶτα πρῶτα τὴ φροντίδα τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας γιὰ τὴν κατάρτισή τους, οὕτως ὥστε νὰ μποροῦν νὰ ἀσκοῦν πιὸ ἀποτελεσματικὰ τὴ διακονία τους καὶ νὰ αἰσθάνονται ὅτι στὴν πορεία τους αὐτὴ δὲν εἶναι μόνοι, ὅτι περιβάλλονται ἀπὸ ἀδελφοὺς οἱ ὅποιοι ἀντιμετωπίζουν τὰ ἴδια προβλήματα ἀλλὰ καὶ ποὺ ἔχουν τοὺς ἴδιους στόχους, εἶναι παρήγορο καὶ ἐνισχυεῖ τὸ φρόνημα. Ἄλλωστε μόνον μὲ κραταῖο φρόνημα καὶ μὲ συν-ἀγωνιστὲς οἰκείους μπορεῖ κάποιος νὰ ἀναλάβῃ τὸν καλὸν ἀγῶνα. Αὐτὸ νομίζουμε ὅτι ἦταν ἕνα ἀπὸ τὰ πολλὰ ἐπιτεύγματα τοῦ σεμιναρίου.

Ὅπως ἴσως οἱ ὑπεύθυνοι τῶν Συνάξεων μὲ τὴν καθοδήγησις τοῦ Μακαριωτάτου θὰ συνεχίσουν τὸ ὠραῖο ἔργο ποὺ ἄρχισαν ἀφοῦ προβοῦν στὴν ἐκτίμησι καὶ ἀξιολόγησι τῶν πρώτων ἀποτελεσμάτων. Σὲ συνεργασία μὲ τοὺς διδάσκοντες ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμετέχοντες μποροῦν νὰ ἐπιτευχθοῦν χρυσὲς τομὲς γιὰ τὴ μορφή, τὸ περιεχόμενον, τὸ εἶδος, τὶς μεθόδους καὶ τεχνικὲς τῶν ἐπομένων συνάξεων. Ἄν θὰ πρέπει τὸ γενικὸ θέμα τῶν δύο τριμήνων νὰ ἐξειδικευθεῖ. Ἄν οἱ φοιτήσαντες θὰ πρέπει νὰ ἐπαναφοιτήσουν καὶ πότε. Ἀσφαλῶς πολλὰ ἐρωτήματα ποὺ ὑπάρχουν θὰ τύχουν ἀπαντήσεως καθὼς καὶ τὸ ἐρώτημα θὰ τύχουν ἀπαντήσεως καθὼς καὶ τὸ ἐρώτημα τῆς ἐπεκτάσεως αὐτῶν τῶν συνάξεων καὶ σὲ ἄλλες Ἱ. Μητροπόλεις μὲ εὐθύνη τῶν οἰκείων Μητροπολιτῶν καὶ σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἱ. Σύνοδο καὶ τὶς ἀρμόδιες Συνοδικὲς Ἐπιτροπές.

Ἐμεῖς ὡς καθ' ἕλην ἀρμόδιοι συγχαίρουμε, ἐλπίζουμε καὶ μαθαίνουμε καθ' ἡμέραν καὶ διὰ βίον συναυλιζόμενοι μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς μαχομένης Ποιμαντικῆς.